

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

פב

עין משפט
גר מצוה

ב' א מ"י פ"ד מ"ה'
נדרים ה"א א ב ג
סמך לאין רבנן שושי"ס
סימן רלג טעף י"ד
י"ד ב מ"י שם שושי"ס
שפ"י ה' וי"ג כ"מ:

תוספות

שפע בינה ורבים שבני
ע"י בעת הוי' דאי עניי נפש
היה מפרץ חף לנדרים:
(ואבת) לרנן הבני דר.
ומתעין נענוה לוי מן
היהודים דני יוסף פלוני ולי
לנדרים שפיעל נדרים
שבני לבינה הו' נאמר
לעיל: ב"ר"ה פירקין רבי
יוסי: כל קמחא השעית
כפירקין מילתא דרבי יוסי
קמחי הו': כ"ה י' הו'
השעית הו' הו' י' דרבי
רבי יוסי ש"ס סמך
וא"ר רבי יוסי הו': כל
נדרים של עיני נפש חוץ
מהשעית של פלוני דלא הו'
נדרה אלא נאמר פלוני
על מפר דהו' עיני נפש:
הגן פירות טרייה ע"י
ר"ב ב"ר: ואלו יכול להפר
ואתחיל וכל לא נעט מהנחת
פלוני ע"י: דאמרה ד"ה
שהביא אהרן: לומר
המתעין מירי דרבה
אלה מילתא שפיעל הנעל
דכיון דליכא תקנה בהנחת
הנדרים לבינה עיני נפש
אלה שפיעל מירי שדרה
מפלוני נאמר דהו' הו'
דמתעין מני למיתני
תקנה דלחריש שפיעל
לקנות לה חף מילתא
העיר אלא אשמעין דרמא
דאי על ידי נעלה יבנה
ליהנות על ידי פירות
מדינה אחרת ולא הו'
כעדרת הנאם שפיעל
ורמא דלחריש קונס פירות
העולם אש"י דלמרה
שפיעל אהרן פירות מדינה
כיון דלמיה יבנה ליהנות
למיתני מנאם מילתא הו'
עיני נפש: ה"ש סמך
פירות חנוני הו' א"י
ד"ה: ומתחיל ליהי בהנחת
פלוני ע"י: ה"ג שפיעל
אחיה דרבי כהנא תלמידי:
אם היתה שפיעל ב"ר:
ומדקיסא דמיתני בעל
(דקמחי) אם לא היה
פרנסתו אלא ממנו פי'
ולפי מ"ה דמוקמא פירות
חנוני דלמיה מפרץ משום
דלפרש בהנחת חריש הך
פוסא דקמחי יפר ע"כ
(דנ"א) אש"י (ל"ה) על ידי
הנחת הנעל שלחן החנוני
מקף כ"ה לנעל גופיה
ולא יתפרסם ללחריש ומדקיסא
דמיתני בעל רישא דמיתני
איהי פי' מדקיסא דאי
איהי לא מירי הי' דלא כן
אמאי תפלי כוה הענין
דלא כן פרנסתו אלא
ממנו דמיתני לליכא הנאם
ולתנן תלפין הו' א"ה
דקיסא גרידא נלא רישא מני
להנחת חריש א"ה
מדינה נאמר בן יבאם אהרן:

כולו סמך דהאי פירקא ר' יוסי קמחי להו דכיון דקמחי ר' יוסי
אומר אין אלו נדרים עיני נפש ואיכו גופיה אמר אלו הן נדרים עיני
נפש למה ליה למיתנא מו הרי זה יפר דכרי ר' יוסי אלא לנאשמועין
דכוליה פירקין ר' יוסי היא. ואכתי לרנן נעניי חף דלמחא תשמיש
עיני נפש הוא ומפר בין לעלמו בין
לאחרים: ולענין הלכה בין דעניין
לא אשפיעל נקטיין לחומרל לאינו
מפר אלא משום דכריש שבני לבינה.
ואיכא מ"ד דנהי דלא אשפיעל הכח
אש"י אשפיעל לה ממיתריה דשמואל
דלמך נקמין אכל הנאם פלוני ולי
מפר ולי מהא לא אריא דכי קאמר
מפר דכריש שיש בהן עיני נפש קאמר
ואכתי מניין למומר דשמיש המטה
אין זו עיני: אמר שמואל משמיה
דלוי כל נדרים בעל מפר לאשמו.
והוא דהו' נדר עיני נפש: חוץ
מהנאם על פלוני. דהא לא הו' לה
עיני נפש: אכל הנאם פלוני עלי מפר.
דכיון דלית בה עיני נפש אע"פ שלא
נדרה אלא מאחר יפר: יבא ממדינה
אחרת. אכל פירות אותה מדינה
מיתקרי עליה ואינו יכול להפר וכ"ש
כאומרת הנאם פלוני עיני נפש יכול
להפר: דקאמרה שפיעל אהרן. כוון
דקאמרה פירות מדינה זו עלי אלא
תניאם אהרן אכל כשיניאם אחר לא
אקרתם עליה וכיון דש לה תקנה
באותן פירות של אותה מדינה ע"י

יפר חלקו ומשמשו ותהא נטולה מן היהודים
ואי אמרת נדר עיני נפש הוי אמאי תהא
נטולה מן היהודים ש"מ "דברים שבנינו
לבינה הויין לרנן תבכי לך משום דנטולה
אני מן היהודים ר' יוסי קמחי לה דאמר רב
הונא כוליה פירקין רבי יוסי היא ממאי כיון
דקמחי ר' יוסי אומר אין אלו נדרים עיני נפש
למה ליה תו למיתנא הרי זה יפר דכרי רבי
יוסי שמוע מינה מכאן ואילך רבי יוסי היא
אמר שמואל משמיה דלוי: כל נדרים בעל
מפר לאשתו חוץ מן הנאות על פלוני
שאינו מפר אבל הנאות פלוני עלי מפר תנן
פירות מדינה זו עלי יבא לא במדינה אחרת
אמר רב יוסף דאמרה שתביא אחרת
חנוני זה עלי אין יכול להפר הכא נמי דקא
אמרה שתביא אתה לא היתה פרנסתו אלא
מכנו הרי זה יפר ואי אמרת דקא אמרה
שתביא אתה אמאי יפר אלא מרסיבא דלא
מיתני בעל הוי רישא דקא מיתנא היא
אלא רישא אין יכול להפר ודקא מיתנא היא
ומתני:

יפר חלקו. שהיא מותרת לו: ופסא נעולה מן היהודים. כשמתגרסה
שהיא אסורה לנעלה: ואמאי פסא נעולה מן היהודים. כשמתגרסה
והאמר לעיל דכריש שיש בהן עיני נפש מפר בין לעלמו בין לאחרים
אלא מדקמחי והאם נעולה מן היהודים דאינו יכול להפר ש"מ משום
דנדרים שבני לבינה הויין: לרנן
שפיעל נ. אי עיני נפש הוא אי דכריש
שבני לבינה דמהאכל לביא למשמע
מינה מידי אליבייהו: משום דנטולה
אני מן היהודים רבי יוסי קמחי לה
דאמר רב הונא כוליה פירקין. כוליה
סמך דמיתני ר' יוסי מני לה:
ממאי מדקמחי ר' יוסי אומר אין אלו
וכו' למה לו תו למיתני הרי זה יפר
דכרי ר' יוסי. דלא לרין דהא אכתי
ליכא מאן דפליג ש"מ דמכאן ואילך
הויין כוליה סמך כרבי יוסי: כל
נדרים. של עיני נפש: חוץ מן הנאם
על פלוני שאינו מפר. דלא הו' לא
נדר עיני נפש ולא נדרים שבני
לבינה: אכל אמרה הנאם פלוני עלי.
שלא אהנה ממנו יפר דהו' ליה נדר
עיני נפש: פירות מדינה זו עלי.
היינו דומיא דהנאם פלוני עלי וקמחי
יבא לא ממדינה אחרת דאין יכול
להפר: אמר רב יוסף. ר' קמחי יבא
לא ממדינה אחרת דלמרה פירות
מדינה זו שפיעל מן השוק עלי אכל
מה שמביא ליה לאחרים או היא ענמה
יכולה ליהנות מהן הלכך לא יפר דלא
לה הוא אכל הנאם (א) פירות עלי דקאמרה על נפשה לגמרי בין ע"י
עלמו בין ע"י אחרים התם הוי עיני הלכך יפר: פירות חנוני. היינו
דומיא דהנאם פלוני עלי וקמחי לא יפר: הכא נמי כו"ס והא מדקמחי
סיפא אם לא הייה פרנסתו אלא ממנו. שהנעל אינו רגיל ליקח
אלה מילתו חנוני ולא מאחר לפי שאינו מאמניו זה אינו מאמנין אלא
לנעל ולא לשלומו: הרי זה יפר. (ב) ויבא לה. ומדך רישא דקא
אחיה איהי מו לא אשפר לאוקומה שפיעל אהרן דלא איהא דקא מיתני
הוא מיתוקמא כשתיבא והדר קושיין לזוכמה: אלא. לעולם דאי
דקאמרת רישא דקא מיתנא היא ואפי' הכי לא קשיא ליה לשמואל
דמתני ר' יוסי היא: (ג) ומואי אינו יכול להפר דקמחי. (ד) ואש"י דקאמרה
פירות מדינה זו ופירות חנוני זה קמחי לאו למשמע דאינו יכול להפר
לגמרי אלא אע"פ נפש קאמר אכל מפר משום דכריש שבני לבינה
שאשפר לעלמו ולא לאחרים. והא דאמר שמואל משמיה דלוי דבינה
שאשפר עלי מפר בין לאחרים רנן עיני נפש דהו' נדר: הו' נדר עיני נפש
שהחנוני מהנהו לנעל כמנו הוי רישא דקמחי פירות חנוני זה
עלי כגון דקא מיתנא היא כלומר דלחריש דחנוני למיתני ליה כמנו
ומאי איכא בין צנא דרישא לנעל דסיפא אלא צנא דסיפא הוי מן
חנוני דקמחי אם לא היה פרנסתו אלא ממנו וצנא דרישא לא רמיא
פרנסתו עליה אלא זמנא הוי דקא יבא ליה מפירותיו וקאמר
דאינו יכול להפר ואש"י דהוי כמאן דאמר הנאם פלוני עלי והוי
מיוסא דשמואל דאמר הנאם פלוני עלי מפר. והא דקא מיתנא
איהי לאו דוקא דריש הדין דקמחי בעל אלא אידי דסיפא נקט
בשל בעל נקט ברישא דבדה וקאמר כגון דלמחא איהי: אלא
רישא. דקמחי פירות חנוני זה עלי רבי יוסי היא כדקאמר לעיל:

אמר לא דמי להנאם פלוני עלי דלית לה תקנה ליהנות מאותו פלוני. וכ"ח
א"כ הוה ליה למיתני יבא לה אחר מפירות אותה מדינה איכא למיתני
דמש"ה קמחי יבא לה ממדינה אחרת משום שאם לא היתה לה תקנה ע"י
בעל אש"י דלית לה תקנה ע"י אחר מפר דהא רישא דלמרה קונס
פירות עולם עלי דקמחי הרי זה יפר בצמרה שפיעל אהרן מיתוקמא
דומיא דקיסא אש"י דלית לה תקנה ע"י אחר כיון דלית לה
תקנה ע"י בעל קמחי הרי זה יפר משום דה"ל כאומרת הנאם פלוני
עלי ומש"ה קמחי סיפא יבא לה ממדינה אחרת לומר דטעמא דמני
מפר צנא ליתיה כסיפא דלמחי רישא משום דלית לה תקנה ע"י בעל
מני מפר אלא כסיפא כיון דלית לה תקנה ע"י בעל לא יפר: אה
שמע מסיפא וכו' ה"ג דאמרה ליה שפיעל אהרן. ומש"ה כיון דלפרש
לה לאתחנני מפירות ההוא חנוני גופיה ע"י אחר ואינו נמי מני מיתני
לה מדוכחא דלחריש אין יכול להפר: ואי אמרה דאמרה ליה שפיעל
אמרה איהי יפר אה מני לאתחנני מההוא חנוני ע"י אחר אלא
מדקיסא דקא מיתנא היא הוי רישא נמי דקא מיתנא היא חף היא
עיקר דקיסא. וה"פ מדקיסא דקמחי הרי זה יפר מיתוקמא ע"כ
שאמרה עליה פירותיו אפי' היכא דקמיתנא היא דאי לא אסרינהו
עלוה אלא היכא דקמיתני להו בעל אמאי יפר אלא דאי בכל ענין
אמרה על ענמה רישא נמי דקמחי פירות חנוני זה עלי אין יכול
להפר כההוא גוונא נמי מיתוקמא ואש"י קמחי אין יכול להפר דהא
ליכא מידי בין רישא לסיפא אלא דברישא מיתני שלא היתה פרנסתו
ממנו בלבד וסיפא קמחי אם לא היתה פרנסתו אלא ממנו. ואיכא נמי
דגרסי אלא מדקיסא דלא מיתני בעל הוי רישא דקא מיתנא היא והכל
הויך לטעם אחד דה"ק מדקיסא ע"כ מיתני דמתכרס אש"י דלא
מיתני להו להנחו פירות בעל רישא נמי מיתני כההוא גוונא גופיה
דאש"י דמיתני להו היא גופיה מתקרו עליה. ואיכא מו נמי דלחריש
דגרסי מדקיסא דקא מיתני בעל הוי רישא דקא מיתני איהי וה"פ
ע"כ שאי אשפר לה ליהנות מאותן פירות אלא ע"י בעל כגון שאין החנוני רואה להקיסא ע"י אחר אלא לו ובכ"ה אי אשפר לה ליהנות
מן הפירות אלא אם תעבור על נדרה וע"כ לדין דמוקמא ליה דלמרה ליה כדמיתנא אהרן ע"כ אש"י עסקיין דאי לא אמאי יפר רישא נמי דקא
מיתנא איהי דרישא נמי ע"כ דומיא דסיפא היא כשאי אשפר לה ליהנות אלא כשיבור כגון שנדרה הנאם פירותיו ואפי' תקנס היא בענמה. וכל
הנחמות עלות לטעם אחד אלא דנחמא קמיתנא מיתוקמא טפי: אלא רישא אין יכול להפר ודקמיתנא היא. כלומר אין דאי
קושטא קאמרת דרישא מיתוקמא בשאמרה עליה פירותיו של אותו חנוני אפי' כשתיבאם היא ומיהו לא קשיא לשמואל דמתני כולה ר' יוסי
היא ולר' יוסי אין הכי נמי דלמחי יכול להפר משום נדר עיני נפש ושמואל דאמר מפר סמך ואפילו משום עיני נפש משמע כרנן כ"ל.
והאי

הנחות הב"ח
(א) רש"י ד"ה אהרן רב
יוסי וכו' אכל הנאם פלוני
עלי דקאמרה על נפשה:
(ב) ד"ה פירות וכו' הכא
נמי כ"ו הק"ד: (ג) ר"ה
זה יפר ויבא לה
והא אמרת שתביא אתה
כו' ומדך רישא דקא
מיתנא הרי מו לא אשפר
לאוקומה רישא שפיעל
אהרן והדרא קושיין
לזוכמה כו"ל ומיתנא דלא:
איהא דקא מיתני הוא
מיתוקמא כשתיבא ממנו:
(ד) ד"ה אלא פלוני וכו'
דאמ"ר דקאמרה פירות
וכו' סמך לאו למיתנא
דלמחי יכול להפר לגמרי
אלא אע"פ נפש קאמר
דאינו מפר משום עיני
נפש אכל מפר משום
דכריש שבני לבינה שפיעל
לעלמו אלא כו"ל והוא:
(ה) כ"ה ר"ה אלא כיון
דהא דקמחי וכו' כמנו
הו' רישא נמי דקמחי וכו'
למיתני ליה כמנו רלא
ליכא בין צנא דרישא לנעל
דסיפא אלא דבבא דסיפא
הוי פרנסתו מן חנוני
תדיר דקמחי אם לא הו'
אלא לזכרון הוי דקא
מיתנא איהי:

פירוש הרא"ש
כל נדרים בעל מפר
לאשמואל: פירוש כל נדרים
של עיני נפש מפר הכריש
מנחה: אמר נאמא מיתני
ע"י נפש: הו' עיני נפש
שפיעל חנוני ממנו: הן
פירות חנוני ע"י ר"ב
ספירא אהרן: אלא
אפי' הנאם מדינה לא תניב
ע"י נפש נעט פירות שפיעל
לבינה אלא מיתני הוי
פירות חנוני ע"י ר"ב
אמר דהא חנוני רישא
הנאם פלוני ע"י ר"ב
שפיעל דלא אמרה עליה
אלא שפיעל מיתני לה
אכל היא או אחר יבא
לנעל אלא פירות שפיעל
לבינה אלא מיתני הוי
עיני נפש כיון דאי
אשפר לה ליהנות משום
פירי שפיעל הנעל והו'
דמני למיתני יבא לה
אחר מאותה מדינה אלא
לרמא קאמר אפי' אין
לה איהא לבינה שפיעל
שהנעל יבא לה ממדינה
אחרת: וה"פ רש"י דקמחי
בעל הוי רישא דקא
מיתנא איהי: לומר לפי
מאי דמוקמא רישא דלמחי
מפר משום דלפרש הנאם
אמרה ע"כ סיפא דמפר
משום דאי אשפר להנחת
החריש דכיון החנוני נתון
לה כהנאם לא כמנו אלא
לי הנעל